

■ institut de ciències
de l'educació

ice

Universitat de Barcelona

RESUM

D'ACTIVITATS 1981-82

Miquel Siguán

Director

INSTITUT DE CIÈNCIES DE L'EDUCACIÓ

UNIVERSITAT DE BARCELONA

=====

RESUM D'ACTIVITATS 1981-82

Miquel Siguan
Director.

1. REFERENCIA HISTORICA
2. ACTIVITATS PER ENSENYANTS
 - A. Curssets
 - B. Grups de Treball i Seminaris permanents.
 - C. Cicles de Conferències
3. C.A.P. (Certificats d'Aptitud Pedagògica),
4. RECICLATGE DE MESTRES EN CATALA
5. ACTIVITATS PER PROFESSORAT UNIVERSITARI
6. ALTRES ACTIVITATS
7. INVESTIGACIO
8. PUBLICACIONS
9. ESTRUCTURA ORGANICA
10. OBJECTIUS I PRIORITATS
11. PERSPECTIVES DE FUTUR

1. REFERÈNCIA HISTÒRICA

L'existència de l'Institut de Ciències de l'Educació de la Universitat de Barcelona, arrenca de l'any 1969, quan una Ordre Ministerial, de 15.8.69, va crear els primers ICE a deu Universitats espanyoles, entre elles la de Barcelona.

Uns mesos després es va aprovar i promulgar la Llei General d'Educació que pretenia una reforma a fons del sistema educatiu espanyol i que atribuïa als ICE acabats de crear la tasca d'impulsar la reforma i inclús en bona part de realitzar-la.

El pas del temps es va encarregar de demostrar que en aquest punt, com en tants d'altres, les pretensions de la Llei eren poc més que bons desitjos. Quan els ICEs després de moltes vicissituds varen començar a funcionar es varen trobar reduïts pràcticament a organitzar Cursos a part de fer-se càrrec de l'herència de les anomenades Escoles del Professorat, antecessores de l'actual CAP.

Durant els primers anys l'èxit dels Cursos estava assegurat perquè molts mestres pensaven que el seguir-los era la condició necessària per integrar-se en el nou cos de "Professors d'EGB" que havia de fer-se càrrec de la segona part de l'ensenyament bàsic -antic batxillerat elemental-.

Amb el temps aquesta preocupació es va dissoldre, l'integració va ser automàtica, però en canvi els cursos seguien amb èxit. Cursos sobre pedagogia de la "nova" gramàtica, inspirada en la gramàtica generativa de les "noves" matemàtiques, inspirades en la teoria de conjunts, Cursos sobre programació i valoració sobre mitjans audiovisuals a l'escola s'omplien sols anunciar-se. Era evident que molts ensenyants sentien que necessitaven millorar la seva preparació per estar a l'altura del que s'esperava d'ells i que tenien la impressió de que els Cursos de l'ICE podien ajudar-los

en aquest sentit. Així l'experiència demostrava que els ICE responien a una necessitat col·lectiva i tenien una missió, menys brillant que la que preveia la llei, però ben autèntica.

Sobre aquest marc comú cada ICE, els creats el primer dia i els que anaven afegint-se, intentà trobar el seu camí. El de Barcelona ja en els primers anys va procurar ampliar el ventall dels cursos que oferia, va iniciar un assaig d'ensenyament bilingüe a diferents centres i un altre de direcció compartida, va realitzar una investigació sobre costos familiars de l'educació, inaugurà el Centre Pilot Font d'en Fargas, adquirí un circuit tancat de televisió, començà la sèrie dels seus seminaris anuals sobre política lingüística a l'educació, etc.

Aquesta activitat, cada vegada més important i paral·lela a la que portaven a cap altres ICEs contrastava amb l'evident desinterès dels successius equips ministerials que succeïren al que promulgà la llei, desinterès revelat en el fet de que els Instituts seguien sense tenir una reglamentació administrativa que aclarís la procedència, la situació del seu personal i la provenença dels seus recursos econòmics. Recursos que es distribuïen per igual entre tots els ICE amb plena independència del volum o dels resultats de la seva activitat.

Però l'inconvenient major era que les Direccions ministerials afectades tenien punts de vista diferents sobre quines eren les funcions pròpies dels ICEs i la seva dependència orgànica.

Quan el 5 d'abril de 1979 en virtut del Reial Decret 708/1979 el Ministeri d'Educació es va dividir en dos: Educació i Universitats -de manera que els ICE depenien del d'Universitat però treballaven pel sistema educatiu depenent del d'Educació- la crisi va esdevenir tant forta que la desaparició dels ICE semblava inevitable.

Afortunadament en aquesta temporada de crisi l'ICE va poder comptar amb el ple recolzament del rectorat de la Universitat. Afortunadament també en aquesta temporada es produí el traspàs a la Generalitat del sistema educatiu i amb ell el traspàs dels mitjans del perfeccionament del personal ensenyant. A partir d'aquest fet l'ICE rep una bona part del seu pressupost a través de la Conselleria d'Educació.

Superada així la crisi i reunificat a més el Ministeri, l'ICE de la Universitat de Barcelona ha trobat una nova empenta. Probablement en aquest moment és el que té un nivell més alt d'activitat entre tots els de l'Estat espanyol. I en tot cas és un dels més prestigiosos.

Les pàgines següents pretenen donar idea d'aquesta activitat durant l'any acadèmic 1981-82.

2. ACTIVITATS PER ENSENYANTS.

A. Cursets

Es la més antiga de les activitats de l'ICE i potser la més coneguda.

Es dirigeixen a ensenyants de tots els nivells -d'Escoles bressol a Formació Professional i BUP- i tenen per objecte posar al dia els seus coneixements i informar-los sobre noves corrents educatives i estimular les seves preocupacions pel millorament de l'ensenyament.

Els cursets tenen un horari compatible amb el treball -després de la jornada escolar o en els caps de setmana- amb una duració mínima de 20 hores i màxima de 60. El nombre d'assistents normalment es limita a 20.

La temàtica és molt variada i d'acord amb els diferents nivells de l'ensenyament. He citat ja alguns temes: Pedagogia de la llengua i de la matemàtica, Programació i avaluació de resultats, Medis audiovisuals a l'aula. Podem afegir-hi Educació sanitària, Educació especial, Educació sexual, Educació artística, Coneixement del medi, Pretecnologia, Drogues i un llarg etcètera.

Pel curs actual 1981-82, s'han organitzat uns 130 cursets per a ensenyants d'EGB.

I uns 50 per ensenyants de Batxillerat.

Els cursets han estat a càrrec d'uns 270 professors i han estat seguits per uns 3.000 alumnes.

Dels 180 cursets, uns 100 han tingut lloc fora de Barcelona, a: Cornellà, Mataró, Terrassa, Badalona, Esplugues, Igualada, Molins de Rei, Sant Boi, Sant Joan Despí, Torelló, Vic, Vilanova, Viladecans, Tarragona, Amposta, Tortosa, Reus, Montblanc, Móra d'Ebre, Vilaseca, Salou, Valls, Vendrell.

B. Seminaris Permanents i grups de treball.

Tant o més importants que els cursos de divulgació són els seminaris permanents i els grups de treball en els que un petit nombre de persones, normalment de 5 a 10, es reuneixen periòdicament al llarg del curs per treballar sobre un tema educatiu fins arribar a algun resultat concret, diagnòstic d'una situació, proposta d'actuació, elaboració de material didàctic, etc. Amb freqüència el treball dels grups serveix de preparació als cursos i amb freqüència també es tradueix en publicacions.

Actualment tenim grups que treballen sobre psicomotricitat i sobre comunicació i llenguatge a l'escola bressol, sobre pautes d'observació al cicle inicial, sobre la didàctica de diferents assignatures -francès, geografia, química, etc.- al segon cicle i al BUP.

I també grups que treballen sobre el coneixement del mitjà geogràfic a l'escola -entre ells els grups que animen l'Escola de la Natura de Can Santoi a Molins de Rei i La Vola a Torelló, i altres sobre el coneixement de l'entorn social (Barcelona i Badalona) l'aprofitament pedagògic dels museus, l'educació sanitària.

En total prop de 50 grups (30 grups de treball i 17 seminaris permanents) que agrupen uns 300 ensenyants.

Grups de treball en activitat. Curs 1981-82.

Escoles Bressol

- . Psicomotricitat
- . Joguines
- . Llenguatge 2.5a.
- . Llenguatge 2.5a. (Tarragona)
- . Preaprenentatge lecto-escriptura.

Cicle inicial

- . Pautes d'observació
- . Cicle inicial
- . Cicle inicial (Tarragona)
- . Comunicación escrita (Tarragona)

Segon cicle

- . Geologia. Badalona
- . Química: 2on cicle i BUP

B.U.P.

- . Historia de la física y química
- . Geografia
- . Grec
- . Francès: BUP i FP
- . Filosofia: BUP i COU
- . Interdisciplinar (Joanot Martorell)
- . Interdisciplinar (Tarragona)
- . Química: BUP i COU

C.O.U.

- . Història de l'Art

Medi natural

- . Escola Natura (Molins de Rei)
- . Escola Natura (Torelló)
- . Estudi del medi (Alt Camp)

Medi social

- . L'entorn escolar
- . Recerca escolar (Barcelona)
- . Didàctica ciències soc. (Badalona)

Altres temes pedagògics

- . Educació sanitària
- . Museus

Professorat

- . Actituds lingüístiques professorat
- . Reforma C.A.P.

C. Cicles de conferències; Seminaris oberts:

Commemoració del Centenari de Calderón (15 gener-12 març 82):
Caro Baroja, Alcalá-Zamora, Maravall, Domínguez, Martínez Shaw,
de la Peña, García-Cárcel, Berenguer.

Història comparada de les literatures catalana i castellana
(2-15 març 82): Valverde, Beser, Capmany, Bou, Izquierdo,
Llovet.

Educació i Llibertat: Franch, Fontan, Fullat, Rubies, Fer-
nández Cortés.

La formation continue des professeurs de français: Estrade
(París), Lebel (Québec), Stephane (Paris), Trocmé (Poitiers).

Primera setmana de Cinema, Història i Ensenyament (22-27 març
1982): Gubern, Ferro, Fanés, Martí Rom, Pastor, Martín Patino,
Camino, Riambau, Monterde.

L'ensenyament de la Filosofia en el batxillerat a Europa:
Pieters (Louvain), Delacampagne (Institut Francès-Barcelona),
López Herrerías (Madrid), Billington (Bristol), Hengelbrock
(Bochum), Prini (Roma), Pedini (Consell d'Europa).

3. C.A.P.

La legislació vigent exigeix que els llicenciats universitaris que vulguin dedicar-se a l'ensenyament han d'estar en possessió del Certificat d'Aptitud Pedagògica.

Els Instituts de Ciències de l'Educació de les Universitats són els encarregats d'organitzar els ensenyaments necessaris per aconseguir aquest certificat. Els ensenyaments inclouen temes de pedagogia general i de didàctica de l'assignatura concreta que s'aspira a ensenyar i sessions de pràctiques en un Institut, amb una durada total aproximada de 60 hores.

El curs actual, al nostre ICE segueixen aquests ensenyaments uns 1.500 alumnes i estan a càrrec d'uns 80 professors.

El CAP es pot cursar en una colla d'especialitats que per raons d'economia s'han distribuït entre les tres Universitats. El Curs actual el nostre ICE es fa càrrec de les següents especialitats:

- . Història i geografia
- . Filosofia
- . Matemàtiques
- . Ciències naturals
- . Llengua i Literatura Catalana
- . Llengua i Literatura Castellana
- . Francès

Si estem convençuts de que és convenient oferir alguna formació pedagògica als llicenciats en ciències i en lletres que pretenen dedicar-se a l'ensenyament, sabem també que el CAP en la seva forma actual compleix molt imperfectament aquesta finalitat i desde fa temps intentem proposar un sistema més adequat. En un apartat anterior d'aquest informe s'ha esmentat ja l'existència d'un grup de treball dedicat a aquest tema.

4. RECICLATGE DE MESTRES EN CATALA

Al establir-se legalment l'obligació de que tots els escolars de Catalunya rebessin almenys un ensenyament mínim de català i la possibilitat de que puguin existir escoles plenament catalanes, es planteja la necessitat de preparar als mestres que ja estan exercint la seva professió o en condicions d'exercir-la, per aquesta tasca.

Al produir-se el traspàs dels serveis educatius a la Generalitat, la Conselleria d'Ensenyament encarrega als ICE de les Universitats de Catalunya l'organització d'aquesta preparació que ha rebut la denominació de "Cursos de reciclatge en català".

Aquests cursos comprenen tres nivells de llengua, amb grups diferenciats a l'inici per no catalanoparlants, més una informació bàsica sobre Catalunya i la cultura catalana i un ensenyament de didàctica de la llengua.

Els alumnes que superen el conjunt d'exàmens corresponents a aquests ensenyaments reben el títol de "Mestre de Català" signat pel Rector de la Universitat.

Els cursos de reciclatge organitzats pel nostre ICE tenen lloc a Barcelona i a les següents poblacions: Esplugues, Granollers, Igualada, Mollet, Sant Celoni, Sant Just, Terrassa, Vic, Manlleu, Vilanova, Sitges, Alcanar, Bonavista, Constantí, Deltebre, El Morell, El Vendrell, Flix-Ascó, Gandesa, Hospitalet de l'Infant, Montblanc, Móra d'Ebre, Reus, Sant Carles, Tarragona, Tortosa, Ulldecona, Valls, Vilaseca.

Com és fàcil comprovar pel quadre adjunt, el reciclatge constitueix l'activitat més voluminosa entre totes les que assegura l'ICE.

El fet de que el reciclatge sigui un ensenyament regular amb

programes fixes, professorat estable i títol acadèmic al final, contrasta amb la resta d'activitats de l'ICE i fa pensar que seria lògic donar-li un encaix institucional més adequat.

RECICLATGE DE CATALA PER MESTRES

Matèries	Nombre de grups	Nombre d'hores	Nombre d'alumnes	Nombre de professors
Nivell A	13	975		
Nivell B	26	1.950		
Nivell C	22	1.980		
Llengua 1	47	2.820		
Llengua 2	41	2.460		
Llengua 3	34	2.040		
Coneixements Catalunya	60	2.400		
Cultura 1 (Geogr. i Històr.)	30	1.500		
Cultura 2 (Literatura)	23	690		
Didàctica 1 (catalano-parlants)	20	600		
Didàctica 2 (no catalano-parlants)	15	450		
Didàctica 3 preescolar	11	330		
Total	342	18.195	7.543+538	183

5. PROFESSORAT UNIVERSITARI.

Les activitats dirigides al professorat universitari són molt recents ja que de manera sistemàtica sols varen començar fa un parell d'anys. Han tingut però, una excel.lent acollida.

Igual com pels altres nivells ja comentats les activitats principals són de dos tipus: cursets i grups de treball, i seminaris permanents. En la majoria dels casos tant els cursets com els grups s'han establert a partir de les propostes o les peticions del mateix professorat.

Per l'any acadèmic 81-82 s'han programat 25 cursets sobre temes molt diversos i dels que s'adjunta relació. En tots ells el nombre d'assistents estava limitat i l'acollida ha sigut tan favorable que algun ha hagut de repetir-se i pels altres s'ha adquirit ja el compromís de repetir-lo el curs vinent.

Dels 25 cursets, 5 han tingut lloc a Tarragona i s'espera que el curs que ve s'en podran organitzar també a Lleida.

S'han celebrat també 17 cicles de Conferències i Seminaris amb assistència lliure.

En quant als grups de treball, en general dedicats a l'estudi de la pedagogia i la didàctica d'una matèria concreta, actualment hi ha en funcionament 3 grups de treball i 6 seminaris permanents.

Cursets

1. Programació de microordinadors en llenguatge BASIC.
2. " " " " " "
3. " " " " " "
4. Anàlisi de la variància.
5. " " " "
6. Instrumentació bàsica.
7. Introducció al PASCAL. Un llenguatge orientat a la programació estructurada.
8. Introducció a la Resonància Magnètica Nuclear. Aplicacions.
9. Aspects of structural analysis of organic compounds.
10. La predicció actuarial en orientación educativa. Uso de la tecnología del ordenador.
11. Problemes del desenvolupament demogràfic actual.
12. Problemas de la Historiografía comparada en el arte: la transición de la pintura románica a la gótica.
13. Introducció a l'Economia de la Salut (col.laboració).
14. Introducció a l'Estadística.
15. Introducció a la programació en PL/1 i FORTRAN.
16. Inferència estadística bàsica.
17. Gènesi i desenvolupament de les idees bàsiques de la Geometria.
18. Historia del Arte y Pedagogía.
19. Técnicas de expresión oral.
20. Equacions diferencials i càlcul numèric.
21. Radiocristalografia: El método de polvos en físico-química del estado sólido.
22. La interacción didáctica: modelos y teorías.
23. Circuito cerrado de Vídeo.
24. Introducción a la programación FORTRAN.

ACTIVITATS PER PROFESSORS UNIVERSITARIS

1981-82.

Conferències i Seminaris

1. Introducció a l'anàlisi de conques i aplicacions.
2. Transiciones de fase.
3. Termodinàmica aplicada.
4. Noves orientacions en Psicologia.
5. Investigación lingüística y escuela.
6. Economía española y la C.E.E. (col.laboració).
7. Física teórica (col.laboració).
8. Pedagogía, Cibernética y Ciencias Sociales.
9. Ciencias de la Comunicación para una tecnología de la docencia universitaria.
10. Alteracions fisiològiques del metabolisme intermediari.
11. La morfología en els debats actuals a Biología.
12. Filologia.
13. Historia y Filosofía de la Ciencia.
14. Filosofia, Ciència i Educació.
15. Estado actual de la Lógica.
16. Fuzzy Sets.
17. Química técnica.

6. ALTRES ACTIVITATS

Anotem entre les principals:

Seminaris amb projecció exterior

Destinats a tractar un tema educatiu a nivell d'especialistes acostumen a comptar amb professors estrangers destacats en el seu camp i a atreu-re's assistents d'altres districtes universitaris.

Aquest curs s'han celebrat:

- Financiació de l'educació superior. Finca Pedro Pons. Maig 81.
Ponents: Millot, Hecquet, Velasco, Moltó, Oroval.
- + Investigacions psicopedagògiques. Finca Pedro Pons. Octubre 81.
Ponents: Coll, Bronckart (Ginebra), Vergnaud (Paris).
- Llenguatge i deficiència mental. Finca Pedro Pons. Desembre 81.
Ponents: Rondal (Lieja), Levi (Roma), Weber (Triest), Siguan, de' Rio, Serra (Barcelona), Lambert (Fribourg).
- El lenguaje en la interacción didáctica. Facultat Filosofia.
Març 82.
Ponent: Renzo Titone (Roma).
- Jornades sobre la representació escrita en el nen, en col.laboració amb l'Institut Municipal d'Educació. Maig 82.
Ponents: Kamii (Ginebra), Vergnaud (Paris), Sastre (Barcelona), Teberoski (Barcelona), Ferreiro (Mèxic), Alegria (Bruseles), Saló (Barcelona), Benveniste (Aix-en-Provence), Sinclair (Ginebra)

i està anunciat:

- VI Seminari sobre llengua i educació a l'Estat espanyol.
Sitges. Setembre 82.
Ponents: Muset (Catalunya), Alzueta (Euskadi), Fernández (Galícia), Paniagua (València), Colom (Balears) Titone (Ginebra), Fitouri (Ginebra).

Cinema científic

L'ICE ha finançat la realització d'una pel·lícula de divulgació científica "L'efecte Mössbauer" de 30' minuts de duració. Ha sigut realitzada per un equip dirigit per X. Tejada de la Facultat de Físiques.

Es la primera pel·lícula de divulgació científica d'alt nivell parlada en català.

També l'ICE s'ha fet càrrec de l'organització de les Primeres Jornades de Cinema Científic i Tècnic celebrades a Tarragona al desembre del 81.

Premi Pau Vila

L'any passat i en connexió amb l'homenatge que l'ICE va tributar a l'insigne geògraf poc després desaparegut, es va convocar per primera vegada aquest Premi dedicat a estimular els esforços per facilitar el coneixement als escolars del seu medi geogràfic immediat. A la primera convocatòria varen córrer 23 treballs i es varen premiar:

PREMI PAU VILA : Territori i societat al Vallès Occidental.

Autors: Roser Batllori i Montserrat Casas.

1er. Accèssit : Apunts de la Història i la Geografia de Parets del Vallès.

Autors: Rosa Martí i Maria Gorina.

2on. Accèssit : Barcelona y su entorno.

Autors: Marc Genestà i Fernando López.

Enguany s'ha tornat a convocar el Premi, aquesta vegada conjuntament amb la Fundació del Congrés de Cultura Catalana i amb un import de 200.000 ptes.

7. INVESTIGACIÓ

Desde la seva fundació l'ICE va rebre l'encàrreg d'impulsar la investigació educativa com una manera de col.laborar a la reforma del sistema educatiu. Investigació que es pot entendre en primer lloc com dirigida a la temàtica psicològica y pedagògica que ha de justificar la innovació i la millora educatives. Però que es pot referir també als factors i les necessitats socials de l'educació i als seus condicionaments econòmics.

Evidentment, la investigació educativa ha d'estar en relació amb la política educativa dels òrgans administratius que tenen la responsabilitat del sistema educatiu. Fins ara els nostres projectes han estat enquadrats en les directrius de l'INCIE i en els seus plans anual d'investigació. A partir del traspàs de serveis procurem respondre també a les necessitats detectades per la Conselleria d'Ensenyament.

Al costat de les investigacions amb pressupost important i encarregades a un equip d'especialistes, hem procurat estimular recerques més limitades i concretes a càrrec d'ensenyants i realitzades en el seu propi lloc de treball. No sols perquè constitueixen un bon estímul per l'activitat dels ensenyants sinó sobretot perquè contemplen estretament teoria i pràctica, tenen qualitats específiques i són en molts casos insubstituïbles.

El volum de les investigacions realitzades per impuls de l'ICE comença ja a ser important, com ho demostra el Catàleg de publicacions de l'ICE. Citem entre elles les referides a les llengües a l'ensenyament, sobre la cogestió a l'escola, sobre els fonaments psicològics de l'educació preescolar, sobre la metodologia de la investigació i en la vertent socioeconòmica els estudis sobre els costos de l'educació en els diferents nivells i sobre el preu que paguen les famílies per l'educació dels fills en els diferents nivells socials.

A continuació es relacionen les investigacions en curs.

7. INVESTIGACIÓ

Investigacions principals: Plà INCIE.

Iniciada el 1980:

L'activitat exploratòria i l'activitat lúdica com instrument d'educació preescolar. Equip dirigit per C. Coll.

Iniciada el 1981:

Anàlisi de l'assignació de recursos públics a l'educació Superior. Responsables: Oroval i Moltó.

Aprovades el 1982:

Mètodes i instruments de selecció de l'alumnat de les Escoles Universitàries del Professorat d'EGB.

Responsable: J. Noguera (Tarragona).

Elaboració d'instruments de diagnòstic i orientació per la millora de l'aprenentatge universitari.

Responsable: V. Benedito.

Investigacions per encàrreg de la Generalitat:

Escola i despesa pública: BUP i COU. Responsable: Menduïña.

Els costos de la educació especial. Responsable: X^x. Mendoza.

Altres estudis en curs:

1er. semestre 1981:

- 1.- Les terres del Baix Ebre (audiovisual).
- 2.- Didàctica i metodologia de la Genètica al Batxillerat.
J.M. Cuello. (entregada)
- 3.- Estudi de la dominància lateral. A. Forner (entregada).
- 4.- Estat actual de l'Orientació a Catalunya. S. Rodríguez.

2on. semestre 1981:

- 1.- Actualització de la prova de comprensió lectora d'Alexandre Galf. R. Gonzalez.
- 2.- Elaboració dels instruments d'avaluació dels aprenentatges de les llengües castellana i catalana. M. Bartolomé.
- 3.- Recull i anàlisi d'experiències d'aprenentatge de 1a. i 2a. llengua. A. Pérez.
- 4.- Anàlisi de les Institucions dedicades a l'Educació dels inadaptats socials a Catalunya. A. Vega.
- 5.- Elaboració d'una guia didàctica d'aprofitament del Zoo.
J. Mestres.
- 6.- Elements pel coneixement del Garraf. J.M. Panareda.

Altres estudis previstos:

- 1.- Desenvolupament pre-lingüístic i lingüístic dels nens bilingües. I. Vila.
- 2.- El còmic a l'escola. J.M. Gonzalez.
- 3.- Avaluació de tres programes diferents des del punt de vista lingüístic. J. Arnau.
- 4.- Estudi de les dificultats i trastorns en l'adquisició i avaluació de la lecto-escriptura en infants de 5 a 14 anys.
A. Forner.
- 5.- Imagen de la ciudad y enseñanza de lo urbano. J.M. Sancho.
- 6.- Entorno familiar, clase social y educación en Barcelona.
S. Rueda.

- 7.- Els llibres de text a l'EGB. I. Bordas.
- 8.- Efectes de l'ensenyament en català o castellà en l'aprenentatge i retenció significativa en funció de la llengua parlada. E. Pastor.
- 9.- Vocabulario usual activo en catalán. A. Ferrandiz.
- 10.- Vocabulari usual tortosí. O. Cid.

8.- PUBLICACIONES 1981-82.

MATERIALS EXPERIMENTALS

- . Algunes formes de representació de l'espai geogràfic. Plànols, mapes i maquetes. (Materials Experimentals nº. 3)
- . Una Població a cavall del Barcelonès i del Baix Llobregat. Estudis ambientals d'Esplugues.
- . Algunes qüestions sobre orientació i situació. Construcció d'una taula d'orientació. (Materials Experimentals nº. 4)

COL·LECCIÓ INFORMES

- . Equipamiento escolar en la Verneda Alta. Pilar Campo i Marc Genestar. I-22.
- . Els Estudiants de B.U.P. i C.O.U. i la Literatura Catalana. Mercè Boixareu i d'altres. I-23.
- . Financiación de la Enseñanza Superior. Tomàs Moltó i Esteve Oroval. I-24. (Imprenta)

COL·LECCIÓ DOCUMENTS

- . Ejercicios prácticos para un programa de Psicología en el B.U.P. Miquel Siguan, M^a. Carmen Giménez, Josep M^a. Rovira i Pere Led. D. A-51.
 - . Psicomotricitat i Expressió Corporal. Angel Forner. D. A-52.
 - . Museo y Escuela. La práctica pedagógica en los museos. D. A-55. Mareile Boehmer.
 - . Delincuencia y Drogas. A. Vega. D. A-58.
-

- . Comentari sobre alguns aspectes de l'ensenyament de l'equilibri químic. Seminari de Química. D. A-57.
- . Comentario de Textos Filosóficos en el B.U.P. Seminari Permanent de Filosofia. D.A-53. (Imprenta).
- .. Sistemes d'Informació i Sistemes de Càlcul. Aplicacions didàctiques a l'E.G.B. Jordi Anchon i Ramon Cemeli. D. A-54. (En preparació)
- . Evaluación de los efectos del refuerzo social con fichas sobre la conducta verbal de los niños deficientes auditivos profundos. Jaume Arnau, M^e. Pilar Calvet i altres. D. A-56. (Imprenta).
- . Estudi Comparatiu sobre la Fonètica Segmental del Català i de l'Anglès. Daniel Recasens. D. A-59. (En preparació)
- . L'espelma com a eina didàctica de la Física i la Química. Varis Autors. D. A-60. (Imprenta)

SERIE SEMINARIS

- . II Jornades sobre l'entorn escolar: Imatge de l'escola. Interacció Ambiental, Vers una nova Normativa. Enric Pol i Montserrat Morales. S-10.

COL·LECCIÓ PAU VILA

- . Territori i Societat al Vallès Occidental. Una proposta per a l'ensenyament de la Història. Montserrat Casas i Roser Batllori. Pau Vila nº. 1. (Imprenta)
- . Introducció al Paisatge de Collcerola. Manel Barrufet i M. Domínguez. Pau Vila nº. 2. (Imprenta)

- . Itinerari de la Natura de Can Santoi. Materials: Zoologia, Botànica, Geologia, Meteorologia. A. Domínguez, Pau Vila nº. 5. (Imprenta)

ESCOLES DE LA NATURA

- . Qüestions d'Orientació. Treballs amb mapes. A. Domínguez. Escola de la Natura de Can Santoi.
- . Escola Geogràfica i Geològica de "La Vola" - Llombregueres de Baix. (Imprenta)

9. ESTRUCTURA ORGANICA.

L'ICE s'estructura en Departaments. Un d'ells es dedica l'investigació i l'orientació pedagògica. Altres dos al perfeccionament del professorat, un al professorat universitari i l'altre a la resta dels nivells. Un altre té per responsabilitat el reciclatge en català dels mestres. Un altre l'Administració. També té un servei de difusió i publicacions.

La direcció de l'ICE radica a Barcelona, però funciona ja una delegació a Tarragona i esperem que l'any vinent podrà funcionar la de Lleida.

A l'ICE hi treballen en forma estable persones en les següents situacions:

- professors universitaris que li dediquen part del seu temps.
- professors d'E.M. en Comissió de Serveis.
- professors d'E.G.B., en Comissió de Serveis.
- administratius.
- subalterns.
- contractats interinament.

Al crear-se l'ICE es va instal·lar provisionalment en un local del soterrani del pati de Ciències de l'edifici central de la Universitat, local on dotze anys després continua.

El local de 400 m², és absolutament inadequat per la seva funció i és a més del tot insuficient.

Cal afegir encara que l'ICE, que s'ha fet responsable enguany de l'organització de més de 22.000 hores de classe, només disposa d'una aula pròpia, amb capacitat per 25 persones.

L'ICE és un òrgan de la Universitat de Barcelona, similar en certs aspectes a una Facultat i que depèn directament del Rector.

Pel seu caràcter universitari, mentres no es produeix el traspàs de les Universitats a la Generalitat, depèn administrativament del Ministeri d'Educació i Ciència, directament de la Direcció General d'Ensenyament Universitari i funcionalment de la Subdirecció General de Formació del Professorat i de la Subdirecció General d'Investigació.

Donat però, que les tasques de perfeccionament del professorat dels nivells que no són l'universitari han sigut traspassades a la Generalitat, l'ICE actualment rep una bona part del seu pressupost -no sols el que es destina a reciclatge en català, sinó del dedicat a activitats de perfeccionament en general- del Govern de la Generalitat a través de la Conselleria d'Ensenyament.

Això significa una col.laboració estreta entre l'ICE i la Conselleria d'Ensenyament articulada a través de la seva Direcció d'Ensenyament Universitari. Aquesta col.laboració amb la política educativa del govern de la Generalitat la compartim amb els ICE de les altres dues Universitats de Catalunya: Autònoma i Politècnica, amb qui mantenim relacions freqüents i cordials.

L'ICE col.labora també amb molts organismes i institucions relacionades amb l'educació. Amb molts Ajuntaments en primer lloc. Amb el Col·legi de Doctors i Llicenciats, la Fundació del Congrés de la Cultura Catalana. Revistes, com Guix, Quaderns de Pedagogia, Ciència. Una ajuda important la representa la col.laboració dels Instituts estrangers radicats a Barcelona: Francès, Alemany, Britànic, Italià.

Afegim encara que des del començament ha pretès no limitar a Barcelona l'àmbit de la nostra actuació. Enguany prop del quaranta per cent de les nostres activitats docents han tingut lloc fora de Barcelona, i esperem augmentar encara aquest percentatge.

10. OBJECTIUS I PRIORITATS

L'objectiu principal de totes les activitats de l'ICE és, per descomptat, la millora de l'ensenyament, procurant la millora dels ensenyants. Millora buscada per la informació oral -cursets-, i escrita -publicació-, però buscada en primer lloc per la participació en activitats conjuntes de recerca i de reflexió.

Encara que la recerca i la reflexió sobre el sistema educatiu i la seva possible millora es pot referir en principi a tots els seus aspectes, és natural que tendim a concentrar-nos en certs punts que considerem més importants o més urgents en la nostra situació.

La relació anterior d'activitats permet ja deduir aquests centres d'interès que jo resumiria així:

- 1.- Per nivells, hem procurat donar una atenció especial al nivell preescolar -guarderies i escoles bressol- perquè és essencial pel desenvolupament posterior, perquè en ell convergeix una problemàtica social molt complexa i perquè tradicionalment ha estat poc atès i està lluny encara d'haver trobat la seva normalització.

En aquest sentit, comptem amb grups de treball que s'ocupen en primer lloc del desenvolupament de la psicomotricitat i del llenguatge amb la col.laboració d'especialistes europeus de primera línia. Altres grups s'ocupen de l'elaboració de material didàctic i ambiental.

- 2.- En els nivells de l'Educació General Bàsica a més d'ocupar-nos pràcticament de totes les àrees tant en el terreny didàctic com en l'actualització de continguts, donem una atenció prioritària a la implantació dels nous plans (cicle inicial, cicle mig) proposats per la Conselleria de Cultura de la Generalitat. En aquesta direcció hem establert a diferents

comarques seminaris de mestres i equips d'especialistes que els assessoren.

- 3.- Una temàtica didàctica a la que hem donat una importància especial resulta del convenciment de que el nen ha d'aprendre a conèixer la natura i la vida social a partir del seu medi concret. En aquesta línia hem elaborat un pla ambició d'Escoles de la Natura de les que dues ja funcionen i tenen material pedagògic propi i dues estan en període de planificació. A aquestes iniciatives cal afegir la quantitat de publicacions sobre aquesta temàtica i les que preparem sobre el medi urbà a Barcelona, Badalona i altres poblacions.
- 4.- Una de les primeres investigacions iniciades tot just creat l'ICE, es titulava Cogestió a l'escola. La relació mantinguda amb el Moviment italià de l'Escola Cooperativa, traduïda en seminaris i fins i tot visites a Itàlia, ha anat en la mateixa direcció. L'any 1979, quan els moviments de contestació entre certs ensenyants era més fort, vàrem organitzar un seminari sobre l'adscripció de mestres i l'estructura de la direcció a les escoles públiques, per possibilitar la discussió pública de les postures més radicals, convençuts de que les fòrmules actuals d'assegurar la direcció dels Centres Escolars no són satisfactòries i que caldria recollir les aspiracions actuals a una direcció compartida per un equip pedagògic i una representació dels pares i àdhuc tot i ser conscients de la dificultat de formulacions eficaces.
- 5.- En el terreny del BUP són dos els objectius prioritaris. En primer lloc la constant actualització dels continguts científics per als professors de les diferents matèries.

Els llicenciats que imparteixen classe deixaren fa temps la Universitat i és missió nostra proporcionar-els-hi la possibilitat d'un reciclatge permanent que posi a llur abast els avanços de les diferents matèries.

En segon lloc la seva preparació i perfeccionament com a professors. Això intentem aconseguir-ho per mitjà de grups

que estudien noves alternatives didàctiques per l'ensenyament al batxillerat i que en la mesura que arriben a resultats utilitzables es difonen de diferents maneres al conjunt del professorat.

En el terreny de l'ensenyament de llengües estrangeres, francès i anglès, en primer lloc ens esforcem en posar en contacte al nostre professorat amb les noves corrents didàctiques europees, per mitjà de la presència d'especialistes, facilitada en bona part per la col.laboració estreta dels corresponents Instituts estrangers a Barcelona.

- 6.- En aquesta relació de prioritats, vull esmentar encara l'atenció als aspectes socio-econòmics de l'educació. Una de les primeres investigacions abordades, després publicada com a llibre, es referia al cost familiar de l'educació o sigui el percentatge dels seus ingressos que les famílies dedicaven a l'educació dels seus fills, segons el seu nivell social i segons el lloc de residència. Estudis posteriors, alguns d'ells realitzats per encàrreg del govern de la Generalitat, s'han referit als costos de l'Educació General Bàsica, de l'Educació Especial i del Batxillerat. I cal situar, sobretot, l'estudi sobre la distribució dels recursos públics dedicats a l'ensenyament universitari, estudi començat amb una subvenció de les Caixes i que continua ara dins del pla INCIE, estudi que ha donat ja ocasió a diferents seminaris i a algunes publicacions importants. Hem publicat també algun conjunt de dades estadístiques sobre l'alumnat de la Universitat.
- 7.- Finalment, cal citar la preocupació per la llengua catalana i la seva presència a l'ensenyament. Ja en el primer any -quan les circumstàncies polítiques eren ben diferents de les d'ara- vàrem iniciar una investigació sobre les possibilitats de l'ensenyament en les dues llengües, apoiant-nos en un pla experimental assajat a diferents escoles. En aquestes escoles, els alumnes rebien la introducció a l'ensenyament fins a l'aprenentatge de la lectura en la seva llengua materna, i al mateix temps rebien nocions de

l'altra, de manera que no més tard del segon any poguéssin rebre classes en les dues llengües amb el propòsit explícit de que acabéssin dominant les dues.

Els primers resultats d'aquesta investigació es varen presentar en un seminari que després donà lloc a un llibre: "Bilingüisme i educació a Catalunya", moltes vegades citat i aviat esgotat. Amb diferents noms i localitzacions, el seminari s'ha repetit cada any, els darrers organitzats conjuntament amb ICEs de territoris amb llengua pròpia: Barcelona, Palma de Mallorca, Tarragona, Sitges, Penyíscola, Zarauz. Enguany tornarem a celebrar-lo a Sitges (set. 1982). Notem que com el primer any, les ponències de cada Seminari s'han recollit en un llibre. El conjunt d'aquests volums constitueix ara un punt de referència ineludible al tractar del tema.

Com que aquest informe no té cap pretensió de triomfalisme, vull fer notar també els punts en els que la nostra tasca em sembla més insatisfactòria.

El nostre sistema educatiu dóna molt poca atenció a l'educació estètica en qualsevol de les seves direccions i ens havia il.lusionat portar una bona activitat en aquest camp. Però no vàrem passar dels primers intents i actualment el tenim quasi abandonat.

També en el cap de l'educació vàrem començar algunes activitats que no hem continuat.

Som ben conscients de que el Centre Pilot, començat amb molta empenta, no respòn a les expectatives que va despertar. Ara que el sistema educatiu ha sigut traspassat a la Generalitat, és urgent una legislació que reguli el funcionament d'aquests tipus de Centres.

Finalment, som conscients de que la nostra activitat en relació amb les diferents Facultats és molt desigual i sobretot que la nostra relació amb les Escoles de Formació del Professorat, és insuficient.

11.- PERSPECTIVES DE FUTUR

Crec que en els anys transcorreguts des de la seva fundació, els instituts de Ciències de l'Educació i concretament el de Barcelona que és l'objecte d'aquest informe han demostrat que tenen un camp d'actuació específic i per tant que la seva continuïtat està assegurada.

De cara al futur suggereixo tres línies de desenvolupament:

- 1.- L'activitat de l'ICE a nivell universitari que hem iniciat recentment, crec que pot encara ampliar-se amb noves tasques -Cursos d'estiu, intercanvis amb l'estranger, etc.-
- 2.- Crec que els ensenyaments regulars que condueixen a un títol acadèmic, com és el cas del títol de mestre de català, haurien de separar-se de l'ICE i tenir una organització acadèmica i administrativa pròpia.

Es també el cas del CAP, Certificat d'Aptitud Pedagògica, però el CAP necessitaria abans i és urgent fer-ho, un replantejament de la seva finalitat i la seva estructura.

- 3.- En quan al que és la funció principal de l'ICE, el perfeccionament dels ensenyants a tots els nivells, crec que ha de considerar-se solidàriament amb la seva formació. Que una política educativa coherent requereix una coordinació molt més gran de la que avui existeix entre els diferents centres i institucions que s'ocupen d'aquestes tasques. Concretament, una major coordinació entre:

- Les cinc Escoles de Formació del Professorat d'EGB.
- Les dues Seccions universitàries de Pedagogia.
- Els tres Instituts de Ciències de l'Educació.

Procurar aquesta coordinació entenc que és una tasca important i urgent de la Conselleria d'Ensenyament de la Generalitat i del Consell Interuniversitari Català.

RESUM GENERAL. XIFRES ARRODONIDES

	ACTIVITATS	HORES DOCÈNCIA	PROFESSORS	ALUMNES	PARTICIPANTS
<u>CURSETS</u>					
Nivell universitari	25	500	100		
Altres nivells	180	4.000	270	3.000	
<u>CICLES CONFER.</u>	24		100		
<u>GRUPS DE TREBALL i SEMINARIS PER- MANENTS</u>					
Nivell universitari	9				50
Altres nivells	50				300
<u>C.A.P.</u>	7 espe- cialitats		80	1.500	
<u>CATALÀ</u>	12 modali- tats 342 grups	18.000	180	8.000	
<u>INVESTIGACIONS</u>	6 + 16		20 + 40		

Estructura de l'I.C.E. de la Universitat de Barcelona.

L'ICE consta actualment dels següents Departaments i Serveis:

